

An aerial photograph of a desert landscape, showing a network of dry, winding paths or roads across a textured, rocky terrain. A white grid is overlaid on the image, with vertical lines extending from the text below. The text is in Hebrew.

ליל החפירות

נא לת. ב. ברקאי

הרשימה שלפנינו מתארת את פעולת הכוח הרגלי בכיבוש מתחם אוס-כתף, במסגרת המתקפה של אוגדתו של האלוף אריק שרון.

במתקפה זו השתתפו: כוח צנחנים, אשר הונחת במסוקים בעורף המתחם ופשט על עמדות הארטילריה (תיאור הפשיטה הופיע בחוברת קפ"ה-קפ"ו); כוח רגלי, אשר ביצע את ההבקעה (תיאור ההבקעה מובא ברשימה זו) וכוח שריון, אשר סייע להבקעה, פרץ ולחם נגד שריון האויב (התיאור על-כך יובא באחת החוברות הקרובות).

מתחם אוס-כתף הוא אחד המתחמים המבוצרים ביותר בסיני, ובו נערכו: חטיבת חיל-רגלים מוגברת, כ-88 טנקים, שישה גדודי ארטילריית-שדה, ארטילריית נ"ט ונ"מ ועוד.

במבצע „קדש“ לא הצליחו כוחותינו לכבוש את אוס-כתף, והוא נפל רק אחר כיתורו.

קרב-הרגלים של עוצבת קותי באוס-כתף

הכביש, ותוך קיצור טווחים החלה לחפש מטרות לבוא עמהן במגע. הפלוגה האחרת גלשה לשטח הנחות של הבקעה רחבת-הידיים, ואחר התפרסה וחשפה עצמה מכל העברים — כדי להעניק לתותחיה טווחים יעילים.

סופת-החול התחוללה בד-בבד עם יריות-הגישוש הראשונות, ואחר גברה והלכה כשתמרות-האבק מתחת לשרשרות-השריון, עשן-הירי והשמש המסנוורת מדרום-מערב — מצטרפים למסך-אובך מסמא ואטום.

שלוש שעות ומעלה השתוללה הסופה. ב-1630 לערך, שככה לפתע. המסך עלה, הראות נתבהרה, ואז — בבת אחת — התלקח הקרב בכל עוזו. אי-יפה אי-ישם גילו הטנקים נשק מצרי נגד-טנקים והקנים המצריים מצדם — את שריונו של ששון.

ואולם — שעת ההתקפה טרם הגיעה. ששון פקד על התאפי-קות והורה לפלוגותיו להמשיך במגע ועם זאת — לשלוח לאחור מחלקה אחר מחלקה, לשם תדלוק ותחמוש לקראת הקרב הלילי.

בחסות דיונות-חול נישאות החלו צוותי-הטנקים ממלאים את תאי-התחמושת המדולדלים ואת מיכלי-הדלק המתרוקנים.

תוך כדי פעילות זו הרימו השריר-נאים את ראשיהם, ומבטיהם לכדו — באור הדמדומים — שדרת-מסע רגלית קרבה-ובאה אליהם. המראה היה מפתיע, כביר ומרטיט. לרגע קפאה הפעילות. ואחר-כך, באורח ספונטאני, יצאו השריונאים מן הטנקים ומן הזחל"מים, קפצו ל-קרקע ופרצו במחיאות-כפיים נל-הבות.

לא לפני-כן ולא אחר-כך היה שדה-הקרב המדברי עד למחזה שכזה.

השריון הריע לחיל-הרגלים; וחיל-הרגלים — אשר עמד לטבול באש אותה כבר חזה השריון על בשרו באותו יום — ספג אל קרבו את

משהגיעה השמש אל מרום הרקיע בצהרי 5 ביוני, נדם שאון-הקרב במוצב אוס-טרפה. גם הארטילריה המצרית הרחוקה, שהמטירה עד עתה ברד-פגזים על המוצב הקורס תחתיו, נשתתקה בהדרגה. שוב לא יכלה להציל דבר. רק שני טנקי-אויב, גורת-התותח הזחלילית והמשאית מתוצרת בריה"מ, שעמדו כולם בלהבות, הוסיפו להתרסק בפרצי-נפץ עזים. על הכביש השסוע ועל תלוליות-החול שמשני עבריו, עמדו הטנקים כשמנועיהם דמומים.

מפאתי השמים הכחולים הגיחו מטוסים — „אורגנים“ ואחריהם „פוגות“ — וחלפו ביעף נמוך מעל גדוד-שריון, כשכנפיהם מתנדנדות בברכת-חזק. מן העורף קרבו זחל"מים נוספים, בדהרה חופשית על-פני הכביש.

בראש המוצב הכבוש, ליד גיפ"סיו, ניצב מפקד האוגדה האלוף אריק שרון, ולצדו ששון, מפקד גדוד-השריון. משקפור תיהם בלשו את האופק במערב-דרום-מערב, שם התמשך לאורך קילומטרים מתחם-הענק של אוס-כתף.

ושעה שירד אריק שרון בצעדים מהירים מראש המוצב אל זחל"מ-הפיקוד שלו, כבר שידרה רשת-הקשר של גדוד-השריון את פקודת-ההתקפה. פלוגת-טנקים ראשונה נעה בציר

מפקדת האוגדה

גדרות-תיל, נוקשים, חפירות בטון וקני-אש

המקום מאז, נדהמו כולם מאותו רושם: מתחם כזה, צריך היה לבלום ארמיה שלמה.

בעריכת המתחם נוצלה הטופוגרפיה ניצול מירבני. האגפים נשענו על מכשולים טבעיים בפני פריצות-שריון: דיונות-חול טובעניות בצפון, ושטח הררי, טרשי ומבוצר, בדרום.

בין האגפים המוגנים הללו נערך המתחם לעומק. החזית — ארבעה קילומטרים של רכס המתמשך מצפון לדרום — פנתה מזרחה בשלוש שורות חפירות לרוחב, זו מעל זו במדרון הרכס. במרבית חלקיהן היו החפירות בעומק קומתי-אדם, מדופנות-בטון, מתעקלות וזרועות מצדיות מבוצרות של מקלעים ותותחים ללא-רתע. בין החפירות מוקמו טנקים מחופרים בעמדות-צריח ותותחים נגדי-טנקים. מעבר להן, בעורף, במערב, רוכזו אגרופי-שריון ניידים. העמדות שבתוך החפירות, ביניהן ומעבר להן ערוכות היו לסיוע הדדי ולהנחתת „אש על מוצבינו“ במקרה שתיכבשנה והשטח של-מרגלות החפירות כלפי מזרח, זרוע היה מוקשים.

כוחות השריון של אלוף שרון אמורים היו לאסור קרב על

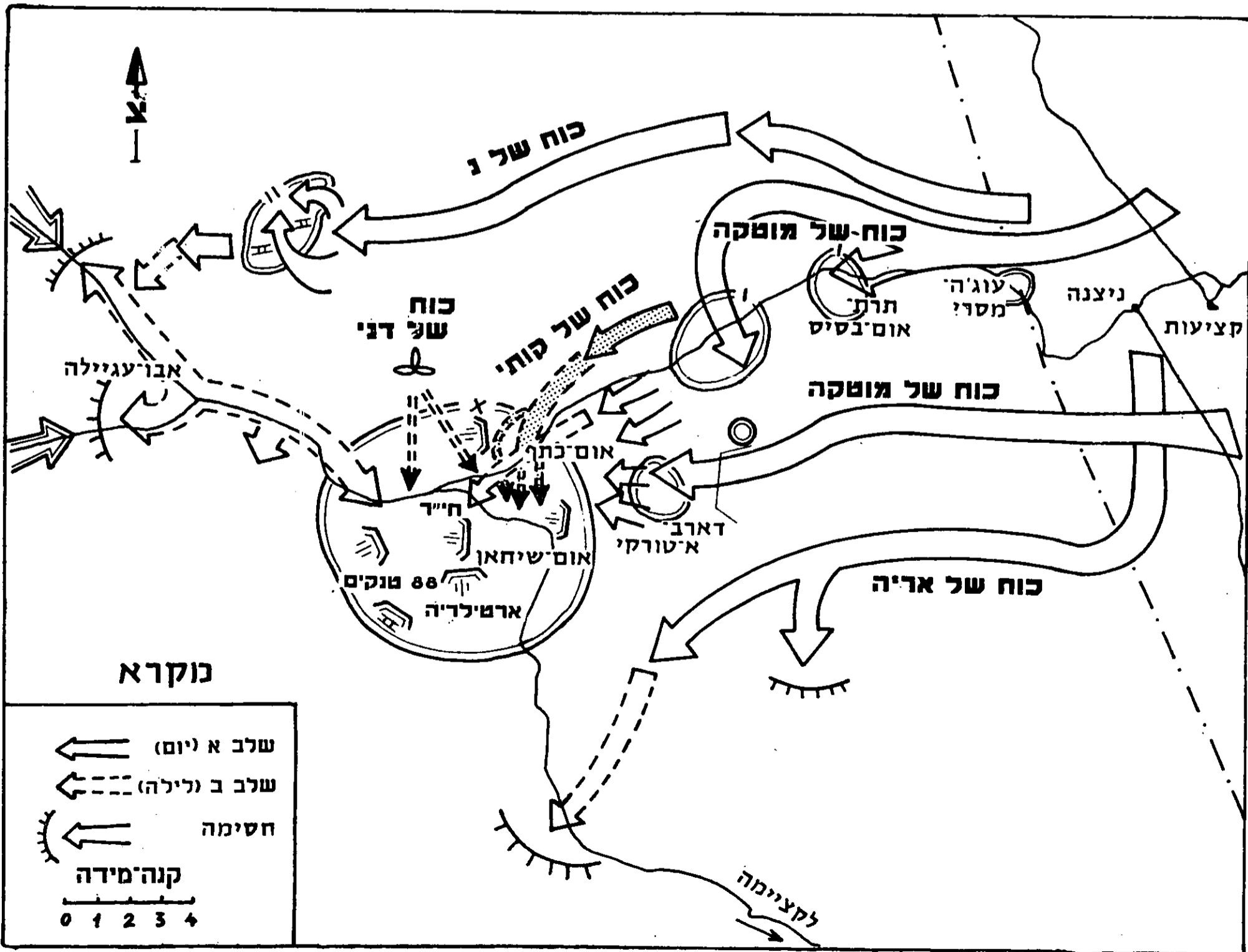
העידוד המלהיב ביותר שניתן להעלותו על הדעת בשעה של טרם-קרב. היה זה ביטוי נדיר לאחוות-לוחמים — חילות-צה"ל ערבים זה לזה. הרגלים ידעו כי המוצבים דרכם הגיעו לכאן נכבשו בשעות-היום על-ידי השריון. וה-שריונאים ידעו, כי בתוצאות לחימתם של הרגלים, בשעות הלילה, בחפירות המזרחיות של מתחם האויב שמנגד, תלוי גורל לחימתם-הם בשריון המצרי המצוי מעבר לאותן חפירות.

ארבעה קילומטרים של חפירות בטון וקני-אש

בזיכרונו הקיבוצי של צה"ל חרותה היתה אוס-כתף כמסה מכאיבה ממבצע „קדש“. אז לא נכבש מתחם זה — ההתקפות עליו נשברו — אלא נפל, בעקבות כיתורו וניתוקו מן העורף. הזיכרון משנת 1956 טרי היה. ולקחיו נלמדו.

למדו אותם גם המצרים. לגביהם היה מתחם זה מפתח-ההגנה של קדמת-סיני. הם בנוהו ושיכללוהו על פי קוי הדוקטרינה הסובייטית אותם אימצו לעצמם. כובשי המתחם, שראוהו במלוא היקפו למחרת המערכה, וכן החיילים שפקדו את

הקרב של אוגדת האלוף שרון על אוס-כתף

ומכופלת, הכרח היה לעקור את האויב מן החפירות המשתרעות לימין הכביש ולשמאלו כמלתעות-צבת. ובהכרח היתה זו משימת חיל-הרגלים.

הנהיגו כיוון קרבה חטיבת-הרגלים של קוטי באותו לילה אל החפירות של אוס-כתף, לקראת הלחימה שהיתה לאחת ההבקעות הקלאסיות של מלחמת-שכ"ז.

כשמונים הטנקים שרוכזו במתחם אבו-עגילה. לשם כך היה צורך לחדור פנימה ולהתמודד עם השריון המצרי. מפאת אופיו של המתחם לא היה מקום לאיגוף — נותרה רק הגישה החזיתית; ובשל המיקוש — ניתן היה להתקדם רק בכביש ממזרח, שהוביל לתוך המתחם בתצורתו אותו באמצעותו. כדי להיכנס בציר זה, שהיה מטווח היטב ומכוסה באש כפולה

נוסע ההתקרבות

הוא איזור הפריצה. עופר יפרוץ לתוך החפירה העליונה (השנייה), דבל'ה — לתוך החפירה התחתונה (הראשונה), ויוסקה — לפי התפתחות העניינים — יסייע לעופר בכיבוש החפירה העליונה, אם יתגלה הצורך בכך, או יכבוש את שורת-החפירות השלישית, עמוק יותר במערך המצרי, מעבר לרכס. המח"ט קבע, כי לשם הקלה על הניווט תשלחנה פצצות-זרחן בקשת תלולה גבוהה אל איזור-הפריצה בצפון.

מסע-ההתקרבות דרך הדיונות

ב-1900 החלה התנועה. פלוגה ה' של אליעזר מכוחו של עופר יועדה לבצע את הפריצה אל תוך החפירה העליונה. היא הוציאה מתוכה מחלקת-חוד, אשר נעה בראש השדרה הדו-טורית כשהיא ערוכה במבנה-פריצה: רתק מימין, רתק משמאל, ובתווך — פורצי-הגדר ותופסי פאתי-היעדים. צמוד אליהם נע מפקדה של פלוגה ה' אליעזר, וצמוד אליו נע עופר עם חבורת-הפיקוד שלו, ולידו נע קוטי וחבורתו. אחריו החל המבנה הדו-טורי: משמאל — יתרת פלוגה ה' ופלוגה ב' של לוי, ומימין — פלוגה ג' של זאב א. ואחריה פלוגה ז' של זאב נ.

במבנה דומה נע גם כוחו של דבל'ה: חוד מפלוגה ו' של כ., אחריה מימין יתרת פלוגה ו' ופלוגה א' של כ., ומשמאל — פלוגה ד' של ט.

אחרי הכוח של דבל'ה נעה יחידתו של יוסקה; מפקדה הוביל את יחידתו כשהוא נע צמוד ממש לאיש האחרון בכוחו של דבל'ה, וכשמחלקת-הסיירים שלו נעה עמו כחוד ליחידה. אחרי חוד זה נעה פלוגה ד', אחריה מחלקת-חבלנים, אחרי-כך פלוגה ג' ולאחריה פלוגה ב' — וסגן מפקד היחידה סוגר על הכל.

המעמס אותו נשאו החיילים — בעיקר הסדירים — היה כבד ביותר: עשר מחסניות היו המינימום לאיש, ורבים נשאו אף למעלה מזה. בכל רימוניה שבחגורה נמצאו שני רימונים, וכן נמצאו ארבעה, חמישה ואפילו שישה רימונים נוספים ביתר חלקי החגור ובתרמיל. אל אלה נתווספו מטעני-החבלה, אשר נלקחו בכמויות גדולות לשם פריצת מצדיות.

עופר ניווט בשיטה פשוטה של קביעת אסימות לפי מצפן ומדידת המרחק. בספירת הצעדים (צעד כפול — מטר

תצפית עקרה מסיפון הזחל"מ

בערך בשעה בה הושלם כיבוש אוס-טרפה, כ-20 קילומטרים בעומק השטח המצרי בסיני, נערכה בצדו הישראלי של הגבול הבין-לאומי הישן שיירת אוטובוסים של „אגד“, כדי לאסוף את חטיבת-הרגלים.

בשעה 1400 בדיוק לפי התכנית, זוהי שיירת האוטובוסים משטח-הכינוס ועלתה על כביש קציעות — ניצנה. היא דהרה לעבר הגבול הישן, ועברה אותו בלי שתיעצר ולוא לרגע קט. עוגי-המצרי וטרט-אוס-בסיס הושארו מאחור. השיירה ביקשה להגיע בעקבות השריון לאוס-טרפה, אולם מטרט-אוס-בסיס והלאה היה הכביש זרוע מכתשים, שסוע ומבוקע. ניתנה איפוא פקודה לרדת מן הרכב, ומכאן ואילך צעדה החטיבה ברגל. לאחר מסע בן כשעה-ומחצה חלפה החטיבה על-פני אוס-טרפה, התקדמה עוד כשני קילומטרים והתמקמה בחולות. לפני הגיעה אל שטח-ההמתנה עברה כמסופר לעיל על פני הטנקים המצטיידים, וזכתה לתשואות-עידוד מצד צוותי השריון.

המנוחה — ולגבי רבים היתה זו אף תנומה — בשטח-ההמתנה היו לברכה. האנשים החליפו כוח, ולא הוטרדו יתר-על-המידה על-ידי פגזי הארטילריה המצרית שנפלו מסביב.

באור הדמדומים הגיעו מפקדי-החטיבה, קוטי, ומפקדי הכוחות אל זחל"מ-הפיקוד של ששון. מפקדי הרגלים ערכו תצפית על יעדיהם מעל סיפון רכב-הברזל, אך התוצאות היו זעומות למדי: לאחר התבהרות קצרה, שוב השתבשה הראות; הקצה הדרומי של החפירות זוהה, אולם איזור-הפריצה בקצה הצפוני אפוף היה כולו אובך.

רכונים על מפה במדרונה האחורי של דיונה, בין פגזים נופלים מסביב, סיכמו קוטי ומפקדי הכוחות את ציר-ההתקדמות אל היעדים:

החטיבה תנוע בשני טורים מקבילים; עופר, אישית, ינווט את כל השדרה, והכוח שלו יוביל. בעקבותיו ינוע דבל'ה — ולאחריו יוסקה. חבורת הפיקוד של קוטי תימצא מיד לאחר החוד של עופר. החטיבה תעקוף מימין את גבעת-החבית הקרובה לשטח-ההמתנה, ובנקודה זו תרד מן הכביש, ותנוע קילומטר אחד בכיוון צפון; אחרי-כך תפנה שמאלה ותנוע ארבע-הוחצי קילומטרים מערבה, תשמאל שוב, תנוע דרומה — ותגיע בדרך זו עד הקצה הצפוני של החפירות,

ביחידות־משנה ובמבני פריצה ותקיפה — נושמים בכבודות, נוטפים זיעה ורועדים מקור. להפגזה המצרית הטורדנית כבר הסכימו. קרי־המזג שביניהם עצמו עיניהם ונרדמו; האחרים שקעו בהרהורים שעל־סף טבילת־האש, כשהם בוהים לפנייהם, צופים לעבר המתחם האפל או הוזהם בכוכבים.

ב־2230 בקע ממכשיר־הקשר קולו הצלול של אריק שרון: „המשך במשימה, בהצלחה. סוף!”

אותה עת כבר היו הכל דרוכים שוב, וקותי — שליו ובוטח כתמיד — סיים קבוצת־פקודות אחרונה, מאולתרת וקצרה כמברק: „עופר, אתה שוטף את החפירה המרכזית; דבליה, אתה נכנס לחפירה התחתונה; יוסקה, אתה חוסם לכיוון מערב ומוכן לתפוס את החפירה המערבית. פעל.” אחר נתן את האור הירוק לארטילריה המסייעת.

קטע מן החפירה המרכזית — לאחר הכיבוש

וחצי) התחלק עם קציני־המבצעים וקציני־החבלה, וכן עם מפקד הפלוגה הפורצת. ציר ההתקדמות היה קשת של איגוף ימני — צפונה, אחר־כך מערבה, אחר־כך דרומה. הוא חש כי גורל החטיבה כולה הופקד בכושר ניווטו. סטייה של מעלות אחדות עלולה היתה להביא לחשיפת חלק ניכר מתוכה לאש עשרות מקלעי „גוריונוב” במצדיות המצריות. המובילים משכו בקצב מואץ, ולא כל מה שיכלו לעשות החיילים הצעירים, יכלו לעשות חיילי־המילואים של יוסקה. אולם יוסקה חזה זאת מראש, ולפיכך מצא דרך להשלים את הבדלי־הקצב. משהחל נפתח פער בין הכוח של דבליה שלפניו לבין הכוח שלו, שלח קדימה קצין כדי לשמור על קשר־עין עם זנב כוחו של דבליה. לפני שנעלם קצין זה מן העין, שלח יוסקה קדימה קצין שני והורה לו לנוע תוך

שמירת קשר־עין עם הקצין שלפניו; וב־טרם נעלם זה, נשלח קצין שלישי לאותה מטרה. היחידות הקדמיות נעצרו מדי פעם לשם התפקדות והתמצאות, ואת רווחי הזמן הללו ניצל יוסקה לסגירת הפערים. יחידתו עשתה את מסע־ההתקרבות בלא שתיעצר ולוא פעם אחת, וכך ביטל מפקדה את ההבדלים בקצבי־התנועה, ואף חסך מאנשיו את משברי־העייפות הפוק־דים כל שדרת־מסע בקומה מחניות קצרות. בשלב האחרון של התנועה לשטח־ההיערכות, בין קולות־הנפץ של ההפגזה המצרית, ניתן היה להבחין בעליל ברעש מנועי־מסוקים ממעל. בשדרה החטיבתית עבר מפה־לאוזן רחש נרגש: אלה הם הצנחנים של דני, היוצאים לפשוט על הארטילריה המצרית בגיחה מן העורף.

הגישה העקיפה אל היעדים — באיגוף ימני — האריכה את הטווח הישיר של ארבעה קילומטרים לשמונה קילומטרים וחצי; והיתה זו דרך קשה בדיונות־חול גבוהות, שצריך היה לחצותן בניצב. ככל שהתארך המסע, גברה העייפות וההליכה הפכה למסע־פרך. ואף־על־פי־כן נתברר בדיעבד כי מכל החטיבה לא נחשלו אלא ארבעה־חמישה חיילים.

הניווט „בול” של עופר

זמן קצר לפני 2200 הגיעו כל כוחות החטיבה לשטח־ההיערכות. ובשעה 2200 בדיוק, הורה קותי לקציני־הקשר נסים להעביר למפקד־האוגדה שדר: „הגעתי להיערכות. מוכן להמשיך ב־משימה.”

„הישאר במקומך”, פקד אריק. „הש’ לא לפני 2230. מעבר קו־ההתחלה לפי פקודתך. סוף.”

נותרה איפוא מחצית־השעה של המתנה. החיילים השתרעו על הארץ, ערוכים

מסוכנת, שכן פגזים החלו נופלים בין אנשיו, וחושיו אמרו לו כי אלה באו מאחור. הוא דיווח על כך לקותי. המח"ט החליט להסתפק בהנחתה בת 20 דקות — במקום 30, כמתוכנן. ההפגזה המסייעת פסקה, העשן נמוג, ועופר נע קדימה; כשבעקבותיו קותי. לאחר דקה או שתיים נתקל בגדר דו־שיפועית נמוכה למדי. לפניו ממש, „על הסנטימטר“, נתמשכה החפירה: בול!
השעה היתה 2305.

מפקד הסיוע של קותי משה, השמיע את מלת ההפעלה, ולא יצאו דקות — ואש הריכוך בקעה. בבת אחת התאבכו להבות ועשן במתחם שממול. איש לא ראה מאומה. הרעש היה מחריש־אוזניים, וקותי ציין לעצמו בסיפוק רב כי סופת־ברקים כזאת לא חזה מימיו. ברעש ובעשן האופפים את הכל זינקו היחידות קדימה, כדי לסגור את מאתיים־וחמישים המטרים עד קו ההסתערות.
לפתע חש עופר כי אשה־סיוע מתקרבת אליו במידה

הלחינה בחפירה הנורכזית

ברגע ששלושת הקצינים קפצו לתוך החפירה, רץ אחריהם סגן מפקד הכוח ומתח סרט־סימון מן הגדר עד קצה החפירה. באותה עת עמד עופר יחד עם קצין־המבצעים שלו בסמוך לגדר עצמה. ליד עופר, על התיל, שרוע היה החייל עזרא וישניאק. עופר, שסבור היה כי זהו אחד המסמנים, הרעים עליו בקולו: „מדוע אינך מסמן?“
„אני פצוע“, אמר עזרא, „תעברו עלי“. עופר הביט בו — החייל נפצע מצרורו הראשון של ה„גוריונוב“. פצעו לא היה קשה, והוא הטיל עצמו על הגדר, כדי שיעברו עליו המסתערים.

בעזרת קצין־המבצעים העביר עופר את חיילי מחלקת המטהרים של אבי את הגדר אחד־אחד, בכוונו אותם פנימה, כשוטר־תניעה, תוך השמעת אזהרה: „גדר, זהירות! הרימו רגליים ורוצו!“ כך, בעברה על גופו של עזרא וישניאק הפצוע, זרמה מחלקתו של אבי פנימה. משראה עופר כי השיטור פועל כהלכה, הניח את המלאכה לקצין־המבצעים, והוא עצמו נכנס פנימה במקביל למחלקתו של אבי. בתוך כך הספיק אף לוודא כי מפקד הפלוגה הימנית, זאב א., שאמור היה לטהר את קו־הרכס — אכן נמצא במקומו.

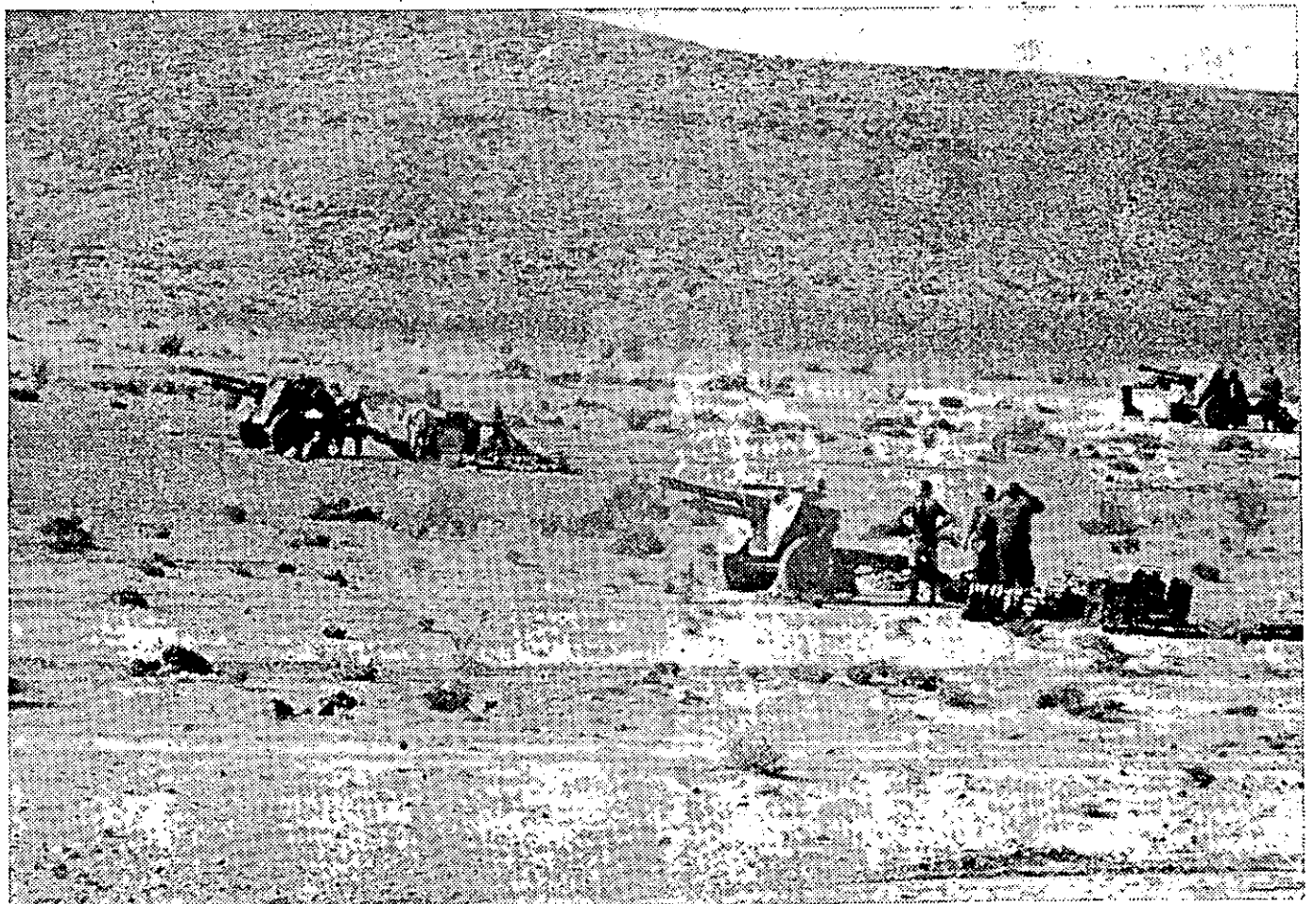
כל הפריצה כולה לא ארכה למעלה מדקה וחצי. בעקבות עופר עברו גם קותי וחבורתו, ונכנסו לתוך החפירה.

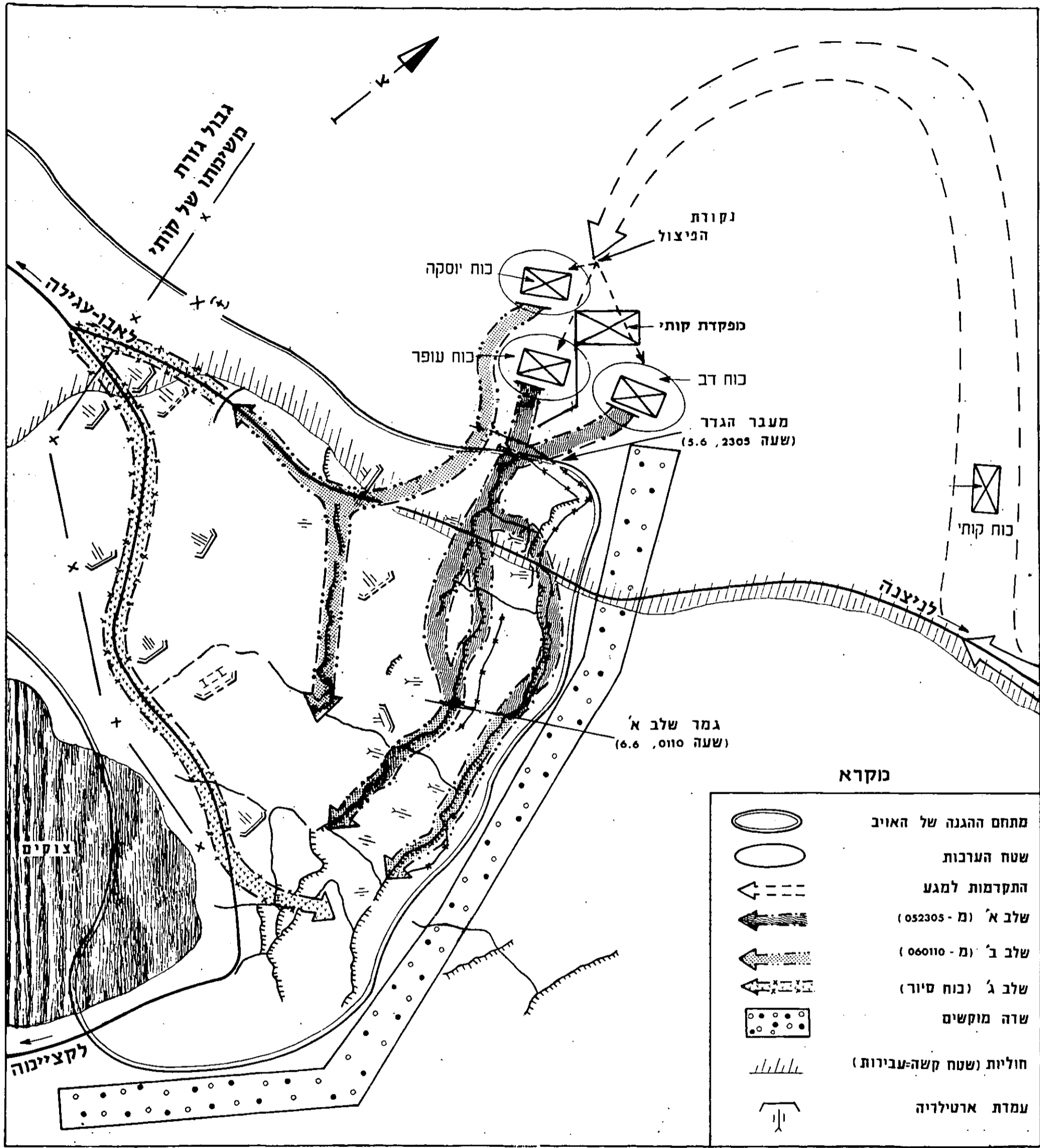
שלושת הקצינים המשיכו לרוץ בתוך החפירה. תותח לא־רתע מתוך החפירה ירה לעברם פגז מטווח רחוק. השלושה שלפו רימונים והטילו אותם לתוך עמדת־התול־ר; נשמעה הת־פוצצות אדירה, והעמדה שותקה כליל. בשלב זה הבחין אליעזר, לתדהמתו, כי אין החפירה מתמשכת בקו צפון־דרום, כמצופה, כי אם ממזרח למערב; לאחר עמדת־התול־ר המחוסלת — נס־תיימה. השלושה נפנו לאחור ורצו חזרה ולפתע נגלה לעיניהם, בטווח שלא עלה על שלושים מטרים, כוח של עשרים חיילים, עולה עליהם. בשניה זו לא נמצא אליעזר בחפירה

שלושה קצינים קופצים לתוך החפירה

ברגע בו הרגיש החוד בגדר, צעק אליעזר אל חוליות־הריתוק והורה להן להשתטח. מפי אחד החבלנים נתמלטה קריאה: „מוקשים בין הגדרות!“ בד־בבד עם קריאה זו פתח מקלע „גוריונוב“ מצרי באש, היישר ממול. חוליות־הרתק שבצדדים לא המתינו לפקודה ופתחו באש ממקלעיהן, ואליעזר — שראה כי הגדר נמוכה — החל רץ קדימה, כשעמו שני קצינים נוספים; היו אלה מפקד מחלקת־הפריצה סגן טקסי וקצין נוסף מן העתודה, וכן רצו עמהם תופסי פאתי היעדים וחוליה מיוחדת בצד ימין, אשר נועדה לטפל בטנק מצרי, שנמצא, כמשוער, אי־שם מימין.
עוד בטרם הגיע הגל הראשון אל קצה החפירה, נפצעו שני חיילים מתופסי פאתי היעדים, ולחפירה קפצו רק שלושת הקצינים. מקלע ה„גוריונוב“ נפגע בינתיים באש הרתק, אך נראה כי צוותו נשאר שלם, שכן מיד לאחר מכן נשמע טרטורם הקרוב של שני תת־מקלעי „קארל־גוסטב“, וכן גורק רימון, אשר רסיסים ממנו חדרו לרגליו ולעכוזו של אליעזר.

הסיוע הארטילרי

מרשם הקרב

שני הכוחות התגודדו באותה חפירה. דבליה, נסתבר, פלש להפירה לא-לו. בטרם נוצרה תסבוכת קשה, פנה דבליה עם הכוח שלו בתעלת-הבריה הראשונה וירד לחפירה המיועדת לו.

הטיהור עד הכניש ומעבר לו

עתה נכנסה לתמונה מחלקת-הטיהור של אבי, אשר פילסה

עצמה, כי אם בחוץ, על הדופן, משם ביקש לראות את המת-רחש מאחוריו.

האינסטינקט הורה לו לא לפתוח באש, שכן החיילים שממול נראו לו מסודרים וזקופים מכדי שיהיו חיילים מצריים. אליעזר השמיע צעקה: "דב?! ונענה בצעקה. המשיב היה כ., מפקד הפלוגה המובילה מכוחו של דבליה.

לוחם מצרי אמיץ במיתחם

קל היה להשיב אש לעבר הרכס מימין, אך אליעזר נמנע מעשות זאת. על קו-הרכס נעה פלוגתו של ז. א. אליעזר ניסה לגלות את סימני-הזיהוי שלהם, אך לא הבחין בהם. לא היה לו קשר עם הפלוגה השכנה. אליעזר התקשר איפוא עם עופר וביקש ממנו לציין בדיוק את מקומה של הפלוגה של זאב א.

משקלט עופר את השדר של אליעזר, נמצא הוא עצמו במצב מוזר למדי. גם הוא עמד מעבר לכביש, במרכז חבורת-הפיקוד, אשר נעה מאחורי מחלקתו של פיני, שהחלה בטיהור הקטע שמעבר לכביש. במרחק ניכר מאחור, בנקודת החציה של הכביש איבטחה מחלקתו של אבי, ואילו המחלקה השלישית — זו שביצעה את הפריצה השתתחה עדיין בקטע הצפוני של החפירה והמתינה עד אשר ייצאו מתוכה אנשיו של דבל'ה.

בהיות המחלקה הקדמית מרותקת למקומה בשל אש ה"גור-יונוב", ושתי המחלקות האחרות מרוחקות מאחור, פנה עופר לאנשי חבורת-הפיקוד שמסביבו ואמר: "נו, יש פה מישהו שיחסל את ה"גוריונוב" הזה?"

שלושה התנדבו לעשות זאת: קצין-החבלה, מש"ק-החבלה, ומש"ק המבצעים. הם פרשו מחבורת-הפיקוד של עופר, ומצויידים בלהביו קרבו אל עמדת ה"גוריונוב", זרקו פנימה שלושה רימונים, שטפו אותה באש-להביו והסתערו עליה. עמדת המקלע המצרי כוסתה להבות, אך באש שנורתה ממנה נפצע קצין-החבלה פצעי-מוות.

אותו זמן עצמו גילתה המחלקה של פיני חפירה צרה שהוליכה מתוך החפירה המרכזית למעלה אל הרכס, הישר אל עמדת ה"גוריונוב". אליעזר ועמו עוד כמה אנשים החלו לנוע בה. אחר כמה מטרים נתקלו בעמדת תותח לא-רתע ובה שני חיילים מצריים. בהסתערות מהירה חוסלה העמדה והאנשים המשיכו להעפיל בתעלה לעבר עמדת ה"גוריונוב". לפתע שמעו קולות-נפץ וראו את העמדה עולה באש. משהגיעו למקום כבר שתק ה"גוריונוב".

רק בבוקר — אחרי כלות הכל באוס-כתף — נתגלה למרבה התדהמה, כי בעמדת ה"גוריונוב" שהוצתה נותר בחיים חייל מצרי, אולי האדם היחיד בכל מתחם אוס-כתף.

בתום הקרב נשלח סמל למקום, כדי להביא את הלהביו שנותר במקום. משקרב לעמדה העשנה, נורתה מתוכה אש והרגה אותו. חיילים נוספים הגיעו, ואף הם נתקלו באש; שניים מהם נפצעו. רק לאחר שהוטלו פנימה עוד שני רימוני-הגנה ורימון-זרחן, יצא מבין האוּדִים העשנים חייל מצרי — טוראי; כל גופו היה מפויח, בטנו מרוטשת, בניימיו בחוץ, ובעיניו מבע של בוז ושנאה יוקדת. כך כרע תחתיו.

באיזור עמדת ה"גוריונוב" סיימה פלוגה ה' של אליעזר את טיהור החפירה המרכזית, ואחר התארגנה להגנה היקפית עד אור הבוקר. לאליעזר עצמו נדמה היה, כי הלחימה בקטע השני של החפירה, הארוך והקשה ביותר, דרומה מן הכביש — ארכה כעשרים דקה. למעשה, היתה השעה 0110.

את דרכה קדימה בתוך החפירה המרכזית (העליונה), כשהיא מחליפה מדי פעם את חוליותיה, הן משום שהיו בה פצועים והן משום שבקרב טיהור מתכלית התחמושת במהירות. סגן מפקד המחלקה נפצע עוד בתחילת הטיהור, ואחר-כך נפצעו עוד שני חיילים. רק המ"מ נשאר במקומו בראש, כשלידו רב-טוראי — כיום סמל — בשם אורי, אשר — כפי שנסתבר אחר-כך — טיהר בעצמו את מרבית החפירה הצרה. הוא פשוט שכח או סירב להתחלף, ולפיכך רץ כל העת בראש; משאזלה תחמושתו, היה חוטף מחסנית מאחד החיילים שמאחור — וממשיך.

לאחר טיהור 600 מטרים בערך, הגיעה מחלקת המטהרים יחד עם אליעזר, המ"פ, עד לכביש, שחצה את החפירות באמצעיתן.

בנקודה זו החליט אליעזר להשאיר את מחלקתו של אבי במקום, כדי לאבטח את נקודת-החציה של הכביש מצפון ומדרום, ולקדם את המחלקה הבאה — זו של פיני — כדי שתמשיך בטיהור מעבר לכביש. אולם, בטרם נתבצעה ההחלפה, זינקה אל-על פצצת-תאורה מצרית — ולאורה נתגלו צלליות שחורות: היו אלה כעשרים חיילים מצריים שקפצו מתוך החפירה. חלקם ניסו להימלט דרומה בריצה שפופה — וחלקם ירה לאחור.

"הסתער!!!" פקד אליעזר על כל הנמצאים במקום.

היתה זו הסתערות-בזק, בקטע של שלושים מטרים בקירוב, תוך המטרת כמות-אש עצומה, בירי מן המותן. לאור הזיקוק הדועך מלמעלה נראו הדמויות האפלות קורסות תחתיהן ונעלמות. משכבתה פצצת-התאורה, בלם אליעזר את ההסתערות והשיב את כל אנשיו אל החפירה, כדי לבצע החלפה מסודרת.

רק משהחל הטיהור מעברו הדרומי של הכביש, הובהר כי הקטע הקודם היה המבוא הקל. ההתנגדות בקטע השני היתה עזה הרבה יותר: מכל עיקול זרקו רימונים. אליעזר ידע, כי בקטע זה לא יוכל "לעבור ולכבוש", היה עליו לטהר ממש. הוא בלם את אנשיו ופקד עליהם לירות בכל דבר נע, לטהר ברימונים כל כוץ, לרסס באש כל עיקול. ואכן, הזהירות השתלמה — בקטע זה, הקשה ביותר, לא היו לאליעזר כל נפגעים עד לנקודה בה היה עליו, לפי הפקודה, לסיים את הטיהור. נקודה זו נמצאה כקילומטר אחד מדרום לנקודת-החציה של הכביש, בקרבת תעלת-בריח נוספת, אשר חיברה בין החפירה העליונה לזו התחתונה. אולם, ברגע בו הגיע אליעזר לקרבת תעלת-הבריח, החלו אנשיו סופגים אש-מרגמות. הפצצות נפלו בתכיפות ובריכוז. פיני ה"מ"מ נפצע מרסיסים ולא נותר כל ספק, כי זוהי "אש על מוצבינו", המכוונת על-ידי קצין מצרי קרירות. אליעזר פקד להתקדם כשלושים מטרים, אולם כאן לכדה אותו אש-המרגמות בצורה מסוכנת עוד יותר. אליעזר פקד "חזור!", השיב את האנשים כארבעים מטרים לאחור כדי לצאת מטווח המרגמות המצריות — ולרגע נדמה היה כי הם מצאו מחסה; אך עתה פצח את לועו מקלע "גוריר-נוב". האש באה מלמעלה. היתה זו אש יעילה מאוד, קרובה מאוד והצמידה את האנשים אל קרקעית החפירה.

גלים כיתתיים על גב הרכס

פלוגה ג' של ז. א. נכנסה למתחם מיד לאחר המחלקה השנייה (מחלקת אבי) בפלוגתו של אליעזר. וכיוון שכבר עברו לפניו אנשים בפרצה, לא התעכב ז. א. לבדיקת מציאותם של מוקשים; הוא ראה את הסרט הלבן אותו הספיק סגן מפקד-היחידה למתוח עוד בדקות הראשונות של הפריצה, ורץ לאורכו, כשהוא מושך אחריו את הפלוגה ומייד מתפרס ימינה — כדי לעלות אל גב הרכס שמעל לחפירה המרכזית. אותה עת עמד עופר יחד עם קצין-המבצעים ליד הגדר, וברצותו לוודא כי זאב א. אכן נכנס ופנה לכיוון הנכון, קרא בשמו. „זאב ישנו!“ השיב מ"פ ג', ועוד בטרם הגיע אל הרכס, טפח טפיחות נמרצות על קסדות-הפלדה של חיילי-הרתק הימני מפלוגתו של אליעזר — בהורותו להם שיסיטו את אשם ולא יפגעו באנשיו-שלו. אחר המשיך להעפיל בריצה ימינה, כשהוא צועק לאחור: „לרוץ על הסרט“.

הידיעות המוקדמות על גב-הרכס כללו עובדה משמעותית אחת: מצויים בו מצדיות-בטון וקטעי-חפירות לאין-ספור. זאב א. ידע כי מלאכתו לא תהא קלה, וכן ידע שמחמת אופיו של גב-הרכס — לא יוכל להתפרס לרוחב. איילכך אירגן את כל פלוגתו בגלייהסתערות כיתתיים, אותם עמד לשלח גל-אחר-גל, כיתה-אחר-כיתה. אך הכיתות עצמן אורגנו בהתאם ליעדים — כשמחציתה של כיתה מיועדת לרתק באש את אחת המצדיות והמחצית האחרת — ובה חבלן מצוייד במטעני-נפץ — מסתערת על המצדית ומפוצצת אותה. זאב הסתער בראש, ולידו — כעתודה פלוגתית — כיתה של שמונה מלאכי-חבלה, מצויידים כהלכה במטענים, לשם טיפול בבונקרים עקשניים במיוחד.

לאורך כל הקטע הראשון של גב-הרכס, מן הקצה הצפוני ועד נקודת-החציה של הכביש — כארבע-מאות מטרים — רץ המ"פ עם כיתה אחת בלבד מן המחלקה הראשונה, מפקד המחלקה הראשונה ורץ-המ"פ. כל מה שנראה כמצדית או כקטע-חפירה, רוסס בכדורים בלא להיעצר, התחושה היתה משופרת, שכן לא היו בינתיים נפגעים (פרט לאותם שנפצעו בנקודת-הפריצה ליד הגדרות). זאב רצה לדעת מה מאחור, וקרא בשמו של מפקד-המחלקה השנייה. „יגאל בסדר!“ באה התשובה.

עד מהרה חש זאב תחת נעליו את אספלט הכביש. הוא רקע ברגליו כדי להיות בטוח בכך, ואחר חצה אותו בריצה. מעבר לכביש החל גב-הרכס עולה בתלילות. מפקד-המחלקה שלידו קרב אליו: „בוא נרוץ קדימה במהירות, המצרים בורחים, לא נספיק לתפוס אותם“.

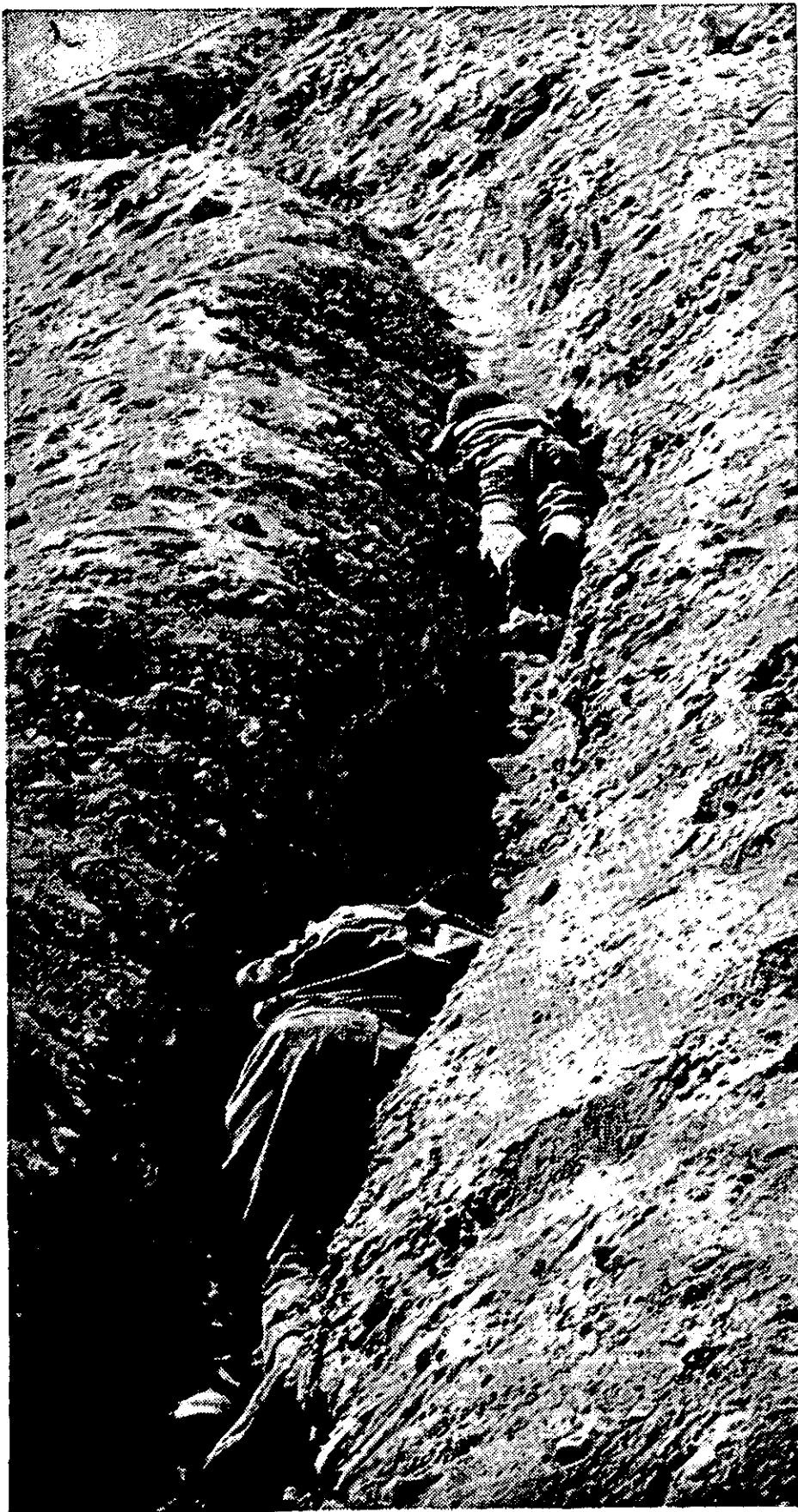
„בסדר“, נענה זאב, „אבל נעלה כאן תוך מתן אש“. וכך, כשתת-מקלעיו פולטים צרורות תכופים, הסתער הגל הראשון בתלולית שמדרום לנקודת-החציה של הכביש.

בזה הרגע נפתחה היישר ממול אש עזה, והרץ-הקשר של זאב נפל, נקוב כדורים במצחו ובצווארו. ברגע זה כבר חש זאב כי כוח-האש של הכיתה שלידו מידלדל והולך. הוא הורה לכיתה הראשונה להיעצר תחתיה, ואחר קידם את הכיתה השנייה — ותוך זמן קצר גם את השלישית ואת הרביעית. חיילי שלוש הכיתות התערבבו אלה באלה, אך

כיוונו את דרכם לפי החזית המסתערת שלפניהם — המ"פ, המ"מ ועוד כשמונה-תשעה לוחמים, בהם רגם המחלקה, שהיה מזניק מדי-פעם אל-על פצצות-תאורה.

ההתנגדות ממול גברה-והלכה — זאב ראה כיצד מזנקים הכדורים הנותבים הירוקים של מקלע מצרי ממש אל בין אנשיו, ומדלדלים בהדרגה את שורותיהם. לידו רץ מפקד-הכיתה הרביעית עמוס ירדני, בידו רומה-רימון נגד-טנקי ועמו חייל שהזין אותו. עמוס מחפש היה — לאור התאורה ממעל — בונקרי-אויב, ומשלח בהם פגזים בדיוק מעולה. חפירה נוספת התגלתה. מפקד-מחלקה מס' 1 קפץ לתוכה יחד עם אחד ממפקדי הכיתות והשניים החלו רצים בתוכה ומטהרים, בעוד המ"פ עצמו מטהר על שפת החפירה למעלה. לאחר עשרות-מטרים אחדות הגיח המ"כ מתוך התעלה מזועזע, ובא אל המ"פ: „המ"מ נהרג, מת בידיים שלי!“ „קרא לחובש ובוא אחרי!“

חפירת-קשר — חיילים מצרים לאחר הקרב

הסתערות של נו"פ, שני נוכים ושלושה חיילים

לאחר החציה. אבל יותר משהיו לזאב נ. בעיות-לחימה, נגרמו לו קשיי הרג. הלחימה המצרית, שהתקשחה בקטע הדרומי של החפירות, נשברה כחמש-מאות—שש-מאות מטרים מד-רום לכביש, ואז החלה המנוסה ההמונית מערבה, במדרון הרכס, לעבר האיזור המנהלתי של החטיבה המצרית. הנמל-טים, שגלשו במדרון גושים-גושים, נתקלו באשם המרוכות של אנשי פלוגה ז', שזינבו בהם. הבזוקות הופעלו נגד כלי-הרכב — וצרורות המקלעים, המקלעונים וה"עוזים" קצרו במצרים. מספר הנפגעים בפלוגה היה קטן. ז. נ. עצמו נפגע בלסתו, אך לא דיווח על כך, ולעופר גודע הדבר רק מששמע אותו מדבר באלחוט כשדבריו מתלעלעים, בלתי מובנים כמעט.

משהגיע אל קצה היעד, הורה לו עופר להיערך להגנה סביב רכב מצרי בוער של מטול-טילים נגד-טנקים, להתקשר עם פלוגה ג' משמאל ולתאם עמה את ההיערכות להגנה. זאב נ. עלה על הרכס, מצא את זאב א. ומסר לו את מכשיר-הקשר שלו, כדי שיוכל לארגן באמצעותו את פינוי הנפגעים.

בשלב זה — כאשר הושלם כיבוש היעדים, אך טיהורם היה ראשוני בלבד, הכניס עופר למתחם את פלוגה ב' של לוי — פלוגת חיילים צעירים. מלכתחילה רצה עופר להימנע מהכר-נסת פלוגה זו לקרב, אבל על פרצופו של הסגל ראיתי, שאם לא אקח אתי גם את הפלוגה הזאת, הרי הסיכויים שלי שאם אישאר בחיים עד הבוקר, יערכו לי תליה פומבית בפלוגה ב'". היתה זו איפוא, פלוגת-עתודה. עופר הוציא מתוכה כמחלקה לנשיאת

אלונקות ולסיוע בפינוי ה-פצועים. כל היתר הופעלו בטיהור אותם בונקרים אשר נשטפו בהסתערות הראשו-נה. כפי שהסתבר אחר-כך לא היו אלו עמדות-לחימה, אלא עמדות-התבצרות לחי-לים המצריים, ורימון ש-הוטל לתוכם עדיין לא חיסל אותם והותיר בהם חיילים מצריים חיים. את המצדיות הללו טיהרו — הפעם באורח יסודי — חיילי פלוגה ב', ובחלקם נפל לטהר גם את

בונקר-הפיקוד ולשבות שם את הקולונל המצרי. קצין בכיר זה נתפס בעודו מנהל — באורח מעורר-כבוד — את הקרב האבוד. הוא שכיוון "אש על מוצבינו" מצפון לנקודת-החציה של הכביש, בנסותו לבלום על-ידי-כך את ההסתערות דרומה. כך נתפס, ליד מערכת-הקשר הפתוחה שלו.

כמחצית השעה לאחר שדיווח עופר לקוטי "היעד ביד", הגיע אחרון הפצועים לתחנת-האיסוף, לידו של סגן ד"ר מור. רופא צעיר זה, אשר אך חודש ימים לפני-כן סיים את לימוד-דיו, ובתופיעו בגדוד ישר מן הקורס לקציני-רפואה — נראה שמנמן וכבד-תנועה, נתגלה כרופא קרבי מעולה, שכבש בלילה אחד את לב כל החיילים באופן טיפולו בפצועים.

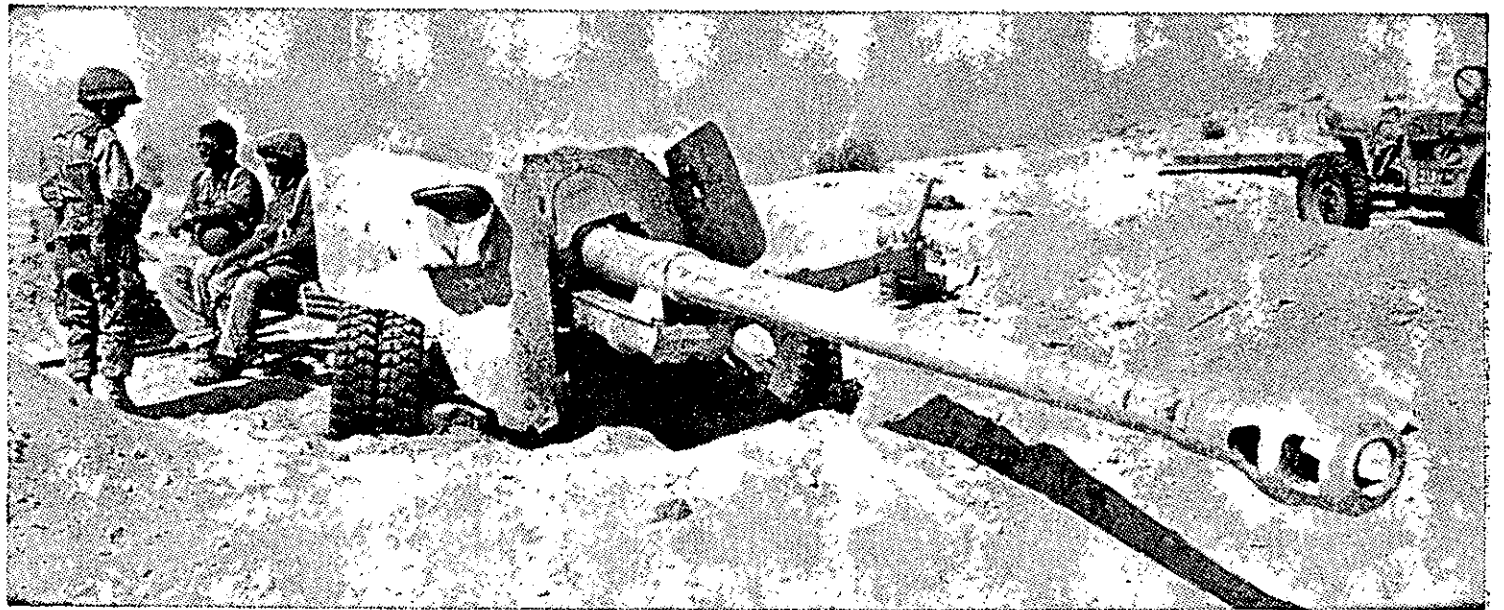
הלוחמים המעטים סביב זאב פחתו. סגנו נהרג, מפקד-מחלקה מס' 1 נהרג, שני הקשרים הפלוגתיים נהרגו; מכל הגל המסתער לא נותרו עמו אלא שני מפקדי-כיתות ושלושה-ארבעה חיילים. ה"עוזי" שלו נותר ללא תחמושת. זאב חטף מקלעון מידי אחד החיילים, קידם בצעקה את מחלקה מס' 2, ויחד עם מפקדה קל-הרגליים, יגאל, רץ בראש המחלקה הרעננה-יחסית, ועמו אותם מן המחלקה הראשונה שנותרה נשימה בריאותיהם.

כשמונה מאות מטרים טוהרו כבר מעבר לנקודת-החציה של הכביש. עד קצה היעד נותרו עוד כמאתיים.

"גוריונוב מעלינו!" צעק יגאל. המקלע המצרי פצח את לועו מטווח חמישה-עשרה מטרים — לכל היותר — וצידד את אשו אל עבר הגל המסתער. שני הקצינים אף לא נעצרו. תוך-כדי ריצה שלפו רימונים והטילו אותם; הרימור-נים התפוצצו בבת-אחת. נשמע רעש אדיר, אור קצר הבהיק, והמקלע השתתק.

חוד-הפלוגה הגיע אל קצה היעד. זאב נעצר, השכיב את אנשיו על קו-הרקיע ולאור פצצות-התאורה טיהר את קטעי-החפירות מן החיילים המצרים, שנראו נמלטים מתוכן בריצה שפופה. לאחר מכן קידם את מחלקתו השלישית, הרעננה עדיין, ואירגן אותה להגנה היקפית בעמדות שמסביב, נוכח התקפת-נגד אפשרית. מפקד-מחלקה מס' 2, יגאל, נשלח לאחור, כדי לאסוף את הנפגעים שנותרו לאורך קו-הרכס ולהביאם אל תחנת-האיסוף.

תוחת נו"פ מצרי בן 100 מ"מ

ההתנגדות המצרית מתמוטטת

באגפו הימני של הכוח נכנסה למתחם פלוגה ז' של זאב נ. במקביל לפלוגה ג' של זאב א. היה זה צוות-קרב מאולתר של כשבעים לוחמים, עליו הוטל לטהר את מדרונו המערבי של הרכס, ולאבטח את הכוח כולו מאותו צד. עקב אפשרות הימצאותם של טנקים או נשק נגד-טנקי כאן, צויידו אנשי זאב נ. בהתאם. לא היה שם אפילו רובה אחד — אך לעומת זאת היו לכוח שמונה בזוקות ותריסר רומי-רימון. יתר נשקו כלל מקלעים, מקלעונים ו"עוזים".

עד לנקודת-החציה של הכביש היתה ההתנגדות מעטה. היתקלות ממשית באויב היתה גם כאן רק מדרום לכביש,

הלחינה בחפירה הראשונה

אנשי דבל'ה במנוך החפירות

הכוח השני, שכנו של עופר, פרץ את גדרות מתחם אוס-כתף עשרות-מטרים אחדות ממזרח לאיזור-הפריצה של עופר, כדי להגיע אל שורת-החפירות התחתונה. יחד עם דבל'ה נע מפקד פלוגת-החוד. כ. אחד מחבלניו הטיל עצמו על הגדר הראשונה, חבלן אחר על הגדר השניה — ועל-גבי שניהם זרמו חיילים פנימה, כשהם רצים על-פני סרט-סימון לכיוון פתח החפירה.

אבל, עוד בטרם הגיעה הפלוגה אל חפירתה, נפתחה עליה אש שטוחת-מסלול מימין (ממערב) ומלמעלה. כ. שיער כי היתה זו אש תת-מקלעי „קארל-גוסטב“, שנורתה מאחורי שפתה של אחת החפירות. משוכנע היה איפוא כי סטה שמאלה מדי, וכי חפירתו נמצאת למעלה יותר. על-כן ביקש את אישורו של דבל'ה להעפיל מעלה עם מחלקת-החוד. הוא הגיע אל שפת-החפירה, וכאן אירעה פגישתו הבלתי-צפויה עם אליעזר, מפקד הפלוגה המובילה של הכוח השכן. תוך שניות ספורות היו כ. ועשרים האנשים אשר עמו בתוך החפירה, ואחריהם הפלוגה כולה. עד שהובררה הטעות, כבר היו אנשי שני הכוחות מעורבים זה בזה; אולם הודות לשי-טורם הזריו של עופר, קצין-המבצעים שלו וסגנו של כ. — הגיעו „הפולשים“ יחד עם בעלי-הבית החוקיים, תוך התקד-מות בצוותא, עד לתעלת-הבריה ושם הופנו שמאלה ונפרדו ממארחיהם.

כ. הגיע לקצה התחתון של תעלת-הבריה, נכנס לתוך החפירה המזרחית התחתונה, אולם עד מהרה נמצאה הפלוגה בנקודת-החציה של הכביש, שבה נקטעה החפירה.

כ. העביר את אנשיו בנקודת-החציה והחל מתקדם דרומה תוך חיפוש אחר המשכה של החפירה. הוא נע עוד כמאה וחמישים מטרים — אבל לא מצא כל חפירה. תחת זאת הומד טרה על הפלוגה אש עזה של נשק אוטומטי ורימונים מן

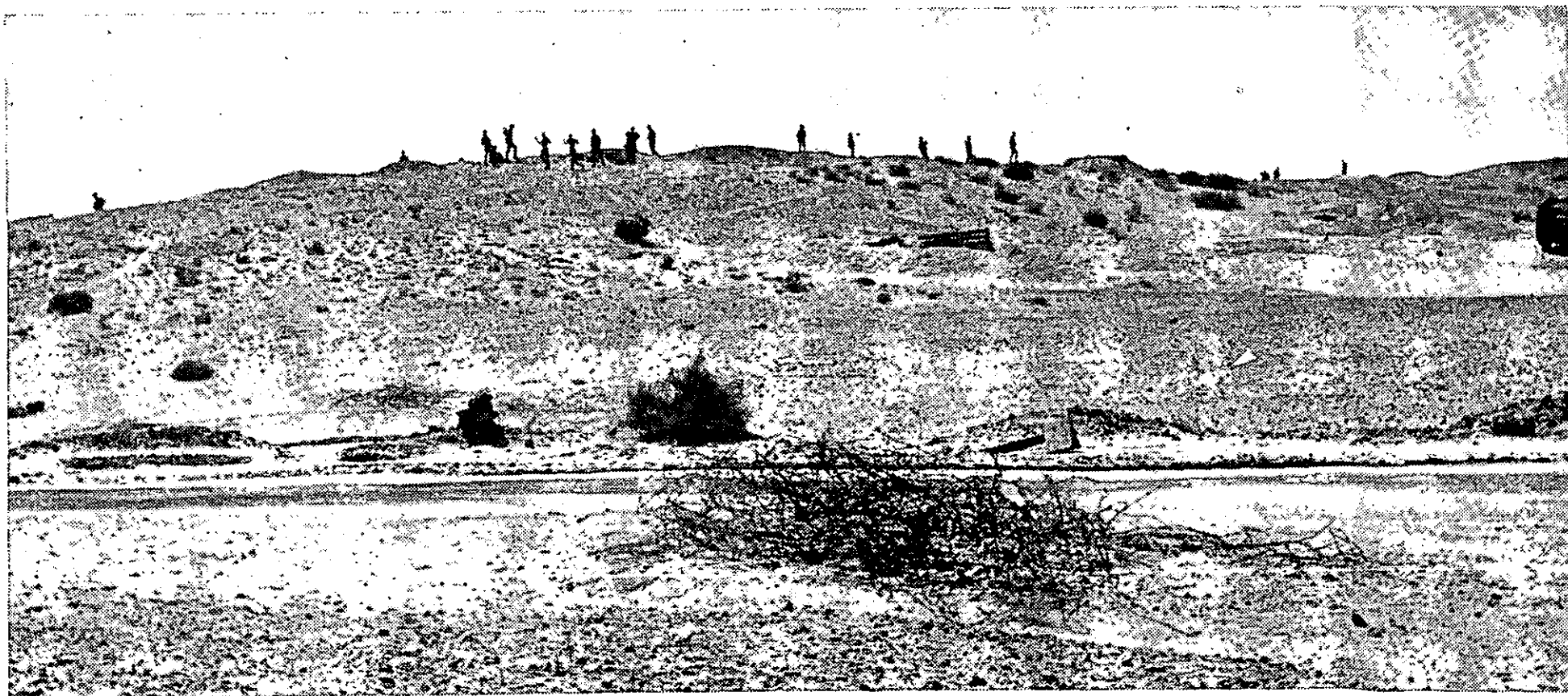
החפירה המרכזית למעלה, מאותן עמדות מצריות אשר קידמו את הסתערותו של אליעזר. רגלו של דבל'ה רוססה נתזי-מתכת, אך הוא המשיך לפקד על הכוח, ורק בבוקר הגיע אל תחנת-האיסוף.

כשנתקל החוד של פלוגה ו' בגדר, ידע כ. כי במרחק לא-רב מעבר לה ימצא את המשך החפירה התחתונה. אולם פלוגתו לא הספיקה להתקדם אלא עשרות-מטרים אחדות, כשהבחין, לאור זיקוק שזינק אל-על — כי נמצא הוא בלבו של שטח הזרוע בצפיפות מוקשים נגד-אדם. בצעקה בלם את אנשיו, ודיווח על המיקוש לדבל'ה שנמצא עדיין מצדה האחר של הגדר. אותו רגע עצמו החלו נופלים פגזי-מרגמות — אש מצרית „על מוצבינו“. מייד פקד דבל'ה לפנות ימינה ולע-לות — הפעם ביודעין — לתוך חפירתו של הכוח השכן. אך כיוון שמפקד פלוגה ה', אליעזר, לא הגיע עדיין לקטע זה של חפירתו, היה חשש כי אם ייכנס כ. — יירו שתי הפלוגות זו בזו; לפיכך הורה דבל'ה לחזור לאחור (צפונה) עד הכביש, ולהיכנס לחפירה המרכזית באיגוף, בקטע אשר כבר טוהר קודם לכן על-ידי אליעזר.

פלוגה ו' נכנסה לתוך החפירה — הכבושה-לכאורה, ומיד נפחחה עליה אש מבפנים. קרה כאן מה שקרה בכל איזור התעלות: חיילים מצריים נשארו בתוך העמדות המבוזרות, אשר הרימונים בשטיפה הראשונה לא הכריעו כליל, והיה צורך לבערן בהסתערות-רימונים ובריכוז של אש אוטומטית. למחרת בבוקר, ככלות הכל, הלך כ. לראות את החפירה אותה לא שטף בלילה. בקטע קטן אחד מנה קרוב לתשעים זנבות של פצצות-מרגמה, אשר נפלו בדיוק עילאי פנימה והיו מיועדות לפלוגתו, שלא נכנסה לחפירה.

פלוגה ד' של ט. ופלוגה א' של כ. הגיעו, בזו אחר זו — בעקבות פלוגת-החלוץ של כ. — תחילה לתוך החפירה המרכזית, ומשם, על-פי הכוונתם הוריזה של המפקדים,

המתחם, בבוקר לאחר קרב

עד תעלת-הבריה, וממנה — אל החפירה הדרומית. הם טיהרו את העמדות שהותירה פלוגה ו' של כ, הגיעו עד לכביש, עברו את הגדרות — ונלכדו אף הם בהפגזת המרגמות המצרית. דבל'ה סבר כי אין טעם להסתבך במיקוש ובהפגזה במקום בו כבר קלושה ההתנגדות המצרית ממילא, ולפיכך ייטיב לעשות אם יכניס, במקום זאת, גם את יתר הפלוגות לתוך החפירה-המרכזית ויארגן אותן שם להגנה — על עצמן ועל הכביש, אשר פתיחתו למעבר הטנקים ואבטחתו היו מטרתה העיקרית של הלחימה בחפירות. ואכן, היתה סיבה ראויה-לשמה להתארגן להגנה. חייליהם של שני הכוחות שישבו בחפירות ועל הרכס, היו עדים לפעילות מצרית ערה מאוד סביבם. חיילי-אויב השמיעו צע-

קות וקריאות, קראו בשמות, ומפאתי מערב — ממרכז המתחם — נשמע רעש מנועי-רכב מותנעים. לאחר מעשה נסתבר, כי תמימים היו אנשינו בצפותם להתקפת-נגד מאור-גנת — לפי מושגי צה"ל, שהרי ככלות הכל היה זה מתחם מצרי חטיבתי. למעשה לא היו הקריאות „עלי“ ו„אחמד“ אלא צעקותיהם הנואשות של חיילים מצריים מבוועתים, אשר חיפשו את חבריהם — שכבר לא היו, אולי, בחיים, ואת מפקדיהם — שאולי נטשום זה מכבר.

כשעה לאחר ההיאחזות בחפירות, בקע הרעש המיוחל. טנקים ראשונים החלו נכנסים למתחם, בכביש שנפתח על-ידי חיל-הרגלים.

הלחימה בחפירה השלישית

כוחו של יוסקה חדר לתוך המתחם בעקבות כוחותיהם של עופר ודבל'ה; הוא עבר את הגדרות, אך לא פרץ לתוך החפירות, כי אם נשאר ממתין בקצה החפירה המרכזית, כדי לשמש עתודה ברשותו של קוטי, למקרה שאחת היחידות תסתבך בלחימה שמעל לכוחותיה. רק משדיווחו שני מפקדי-הכוחות כי עברו את הכביש ונאחזו בקצות היעדים, פקד קוטי על יוסקה לנוע לעבר החפירה השלישית — המערבית — מעבר לרכס ועמוק יותר בתוך המתחם.

בשעה שעמדה יחידת-המילואים של יוסקה לנוע לעבר יעדיה, ניתכה עליה אש ארטילריה; התותחים המצריים באיזור החפירה המערבית ירו „אש על מוצבינו“ לעבר החפירות אשר כבר נשטפו קודם לכן על-ידי כוחותינו. יוסקה הורה איפוא לקצין-הסיוע שלו להפעיל את הארטילריה שלנו, אשר ירקה אש קטלנית על מקורות הארטילריה המצרית, ושיתקו אותה כליל לאחר שורת-מטחים.

עוד בטרם נדם קול התותחים, החל יוסקה מוביל את יחידתו היישר מערבה. בראש צעדה מחלקת-סיור פרוסה לרוחב, ועמה יוסקה. לאחר הסיירים נעה פלוגה ד', אחריה פלוגה ג' ולאחר מכן — כך לפחות שיער יוסקה — תחנת-האיסוף, ופלוגה ב' כעתודה גדודית. לפי כיוון התנועה, זמנה והמרחק שנמדד, היה על הסיירים להגיע זה מכבר לחפירה השלישית, המערבית — אך זו לא נראתה. יוסקה החל חושש כי הניווט השתבש. לפיכך פקד להשמאיל מעט לכיוון הכביש, כדי שיגיע — בכל מקרה — לנקודה כלשהי אי-שם בין החפירה לבין הכביש.

התנועה הוחשה. גדרות-תיל צצו לפני החוד — ומיד נותקו. לבסוף עלו הסיירים על שפת החפירה המיוחלת, אך לא בקצה הצפוני, אלא במקום סיומו של אחד מקטעיה — ליד הכביש. וכיוון שהיתה החפירה מנקודה זו צפונה בבחינת נסתרות, הוקפצה פנימה מחלקת-הסיירים של בני, כדי לטהרה מכאן ולאחור. הסיירים דהרו במהירות, כשהם מרססים ברימונים את העמדות והבונקרים, אך למעשה לא נתקלו בכל אויב.

לפי הידיעות אמור היה להימצא באיזור זה ריכוז נשק מצרי — ארבעה טנקים וארבע מרגמות בינוניות; אך אלה לא נראו משני עברי החפירה, ויוסקה פקד על פלוגה ג' לעלות על הכביש עצמו ולסרוק אותו משני צדדיו. מוסה, מפקד פלוגה

ד' חילק אנשיו משני צדי הכביש והחל נע עמהם מערבה — לעבר לבה של אוס-כתף. באותה עת עצמה הופנתה פלוגה ג' דרומה, כדי להיכנס להמשך החפירה ולטהר אותה לכיוון דרום. חודה של פלוגה ג' חצה את הכביש, החל מחפש את תחילת החפירה — אך לא גילה דבר. השטח היה חולי — ייתכן שנחפרה שם חפירה הפוזה, אך אם היתה — נתכסתה בחול. מ"פ ג' שינה איפוא את תבנית הכוח, ובמקום לקדם את אנשיו בטור עורפי קידמם בהתפרסות לרוחב.

תוך כדי כך נשמע רעש שרשרות-טנקים מכיוון מזרח. היו אלה שריונים מגדודו של ששון, הראשונים שפרצו לתוך המתחם. שלושה היו, שכן הרביעי הפעיל מוקש בשולי הכביש, נתקע תחתיו וחסם את הפרצה.

אותה עת כבר נמצאו פלוגותיו של יוסקה תחת אש — אם גם לא יעילה — של טנק מצרי אשר ירה מעומק המערך. הטנק ירה בכיוון קבוע ובקצב קבוע. סכנה לא נשקפה ממנו, אך די היה בו כדי להתריע על סכנת שריון מצרי. יוסקה, שקיבל את שלושת הטנקים של ששון לפיקודו ורצה למסור למ"פ שלהם נתונים, עלה איפוא על טנק המ"פ והדריך אותו. עם זאת החליט להציב את פלוגתו השלישית, פלוגה ב', כולה, על הכביש — כדי שתשמש חסימה מערבה מול התקפת-נגד אפשרית מצד המצרים, וזאת — תוך תחושה של נוכחות שריון מצרי בטווח קרוב למדי. ורק כאשר פקד על פלוגה ב', שצריכה היתה להימצא בעקבות פלוגה ג', לתפוס את הצטל-בות החפירה השלישית (המערבית) עם הכביש — הוברר לו כי הפלוגה איננה; היא נותקה מיתר כוחותיו.

יוסקה הורה איפוא לטנקים לחסום את הכביש מערבה, נוכח ניסיונות-התפרצות מצד האויב, והוא עצמו פנה דרומה, יחד עם פלוגה ד' שסרקה קטע מן הכביש ועם הסיירים שסרקו את הקטע הצפוני של החפירה השלישית. בלא שייצור מגע ממשי עם האויב נע הכוח עד למרחק של קילומטר-רוחצי לערך מן הכביש, הגיע עד תעלת-הבריה שחיברה את החפירה המערבית עם החפירה המרכזית של עופר — ובכך מילא את חלקו במשימה הרגלית.

השעה היתה קרוב ל-0300. יחידת-המילואים של יוסקה השלי-מה את תפיסת יעדיה, ונמצאה בקו אחד — לערך — עם יתר

הכוחות; הוא התארגן להגנה — ולא שיער כי מבחן האש עודנו לפניו.

פלוגה ב' מפלסת דרכה אל יתר כוחות היחידה

עיקר היחידה נמצא איפוא מרוכז בזוית שבין החפירה המערבית (השלישית), הסתומה בחול, לבין תעלת הבריח שחיברה חפירה לאחפירה זו עם החפירה המרכזית. פלוגה ג' תפסה את תעלת הבריח, פלוגה ד' את החפירה המערבית — ואילו הסיירים נאחזו בשני המקומות.

משאך החלה ההתארגנות, בקע רעש מנועי טנקים — לא מכיוון כוחותינו ממזרח, כי אם ממרכז המתחם, ממערב. שריון מצרי!

בלי פקודות יתרות החלה העברה מהירה של בזוקות ורומי-רימון בכיוון מערב. יוסקה וחבורת הפיקוד שלו החלו נעים צפונה, לאורך החפירה הסתומה, כדי לבדוק את ההיערכות להגנה כלפי עומק המתחם. בסיוורים הגיעו עד קצה פלוגה ד' — עמדה שם נושאת גייסות משורינת מצרית, תקועה ונטושה — וביקשו להמשיך, ואולם אז החלה לפתע הרעשה מצרית עזה. פגז נפל ישר לתוך חבורת הפיקוד. יוסקה והסובבים אותו הטיילו עצמם לתוך קטע חפירה רדוד. בהתרוממם, הבחינו בהיעדרו של הסייר שאול. הכל החלו קוראים בשמו, ומשלא באה כל תשובה, יצאו יוסקה וקצין המודיעין שלו, אלי, לחפשו. הם מצאוהו מוטל במקום נפילת הפגז, פצוע קשה בראשו. חובש מפלוגה ד' טיפל בו, וגילה בלחישה באוזני יוסקה כי מצבו חמור ביותר. הכרח היה להחיש מייד את הרופא, אבל הדוקטור יחד עם כל תחנת האיסוף צמוד היה לפלוגה ב', אשר נותקה מיתר הכוח ונותרה מאחור. קצין המודיעין אלי נטל על עצמו את המשימה הכפולה של הבאת הרופא — וחיבור פלוגה ב' עם יתר הכוח.

מה גרם לביתוקה של פלוגה ב'?

פלוגה זו החלה נעה יחד עם כל הכוח בעקבות פלוגה ג', כשהיא צמודה למחלקה האחרונה של הפלוגה שלפניה. באחת

השהיות בתנועת הכוח לעבר היעד, לא שמע מפקד אותה מחלקה (האחרונה של פלוגה ג') את פקודת התזוזה, ונשאר רובץ תחתיו יחד עם מחלקתו, ובעקבותיה — כל פלוגה ב'; בעקבות פלוגה ב' נותרה במקום גם תחנת האיסוף.

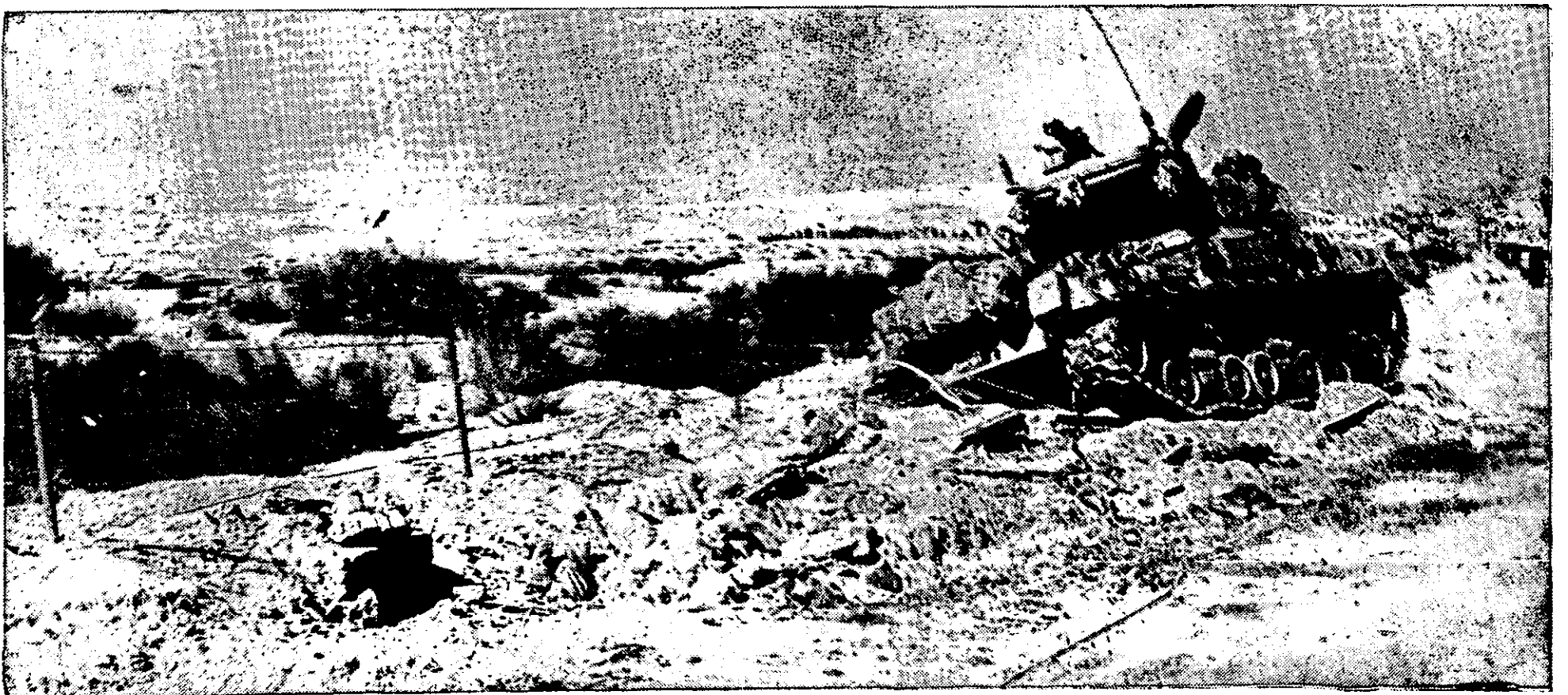
משהתארך הזמן התקשר מ"פ ב' עם יוסקה, אך תשובתו הקצרה היתה: „הישאר בעקבות פלוגה ג'." חלף פרק זמן, ורוחו של מ"פ ב' קצרה. הוא פנה אל סגן מפקד היחידה, שהיה המאסף. שני אלה ידעו כי פלוגה ב' צריכה לחסום את הכביש, והידיעה כי ברשותה נמצאה כמות גדולה של בזוקות ורומי-רימון — במקרה של התקפת נגד — אך הגבירה את דאגתם. הם החליטו איפוא לקדם לפחות חלק מן הכוח. מש יצאו לדרך, החלה ההפגזה שפגעה בכוח המרוכז אשר היה עם יוסקה.

יחד עם ההפגזה הגיע גם קצין המודיעין אלי, אשר החל מוביל את הפלוגה האובדת ואת תחנת האיסוף לכיוון נושאת הגייסות המצרית התקועה, שממנה ודרומה התפרסו שתי הפלוגות האחרות והסיירים.

הרפתקתו המוזרה של קצין מודיעין

עד לפגישה זו עברו על קצין המודיעין רגעים קשים למדי. בצאתו בשליחות יוסקה להביא את פלוגה ב' ואת הרופא עם תחנת האיסוף, שם את פניו קודם צפונה בכיוון הכביש, שם נכנסו הטנקים של ששון לקרב עם השריון המצרי שבעורף. הוא ניסה להזדהות בסימנים מוסכמים, אך צוותי הטנקים לא הבחינו באדם הבודד. הפגזים וכדורי המקלעים הוסיפו לשרוק, ובאין ברירה חמק אלי בין הטנקים הישראליים מזה והטנקים המצריים מזה, הגיע עד הכביש וראה שם ג'יפ. שוב הזדהה — והפעם נענה אף הוא בסימן הזדהות. היה זה אחד מאנשי כוח הצנחנים של דני, אשר סיים אותה שעה את הפשיטה על התותחים המצריים בעורף. הג'יפ סייע לאלי לקצר את הדרך, כך שנסע עמו מזרחה בכביש עד נקודת החציה של החפירה המרכזית. שם נפרד אלי, התקדם לאורך החפירה צפונה

„אחד מן הטנקים של ששון עלה על מוקש...”

לכיוון איזור הפריצה לתוך המתחם, וכך פגש את האנשים אותם חיפש.

משהחל מוביל אותם אל יתר הכוח, נקלע פעם נוספת לתוך אש-הפגזים של דוֹ-קרב השריון, אשר אליה הצטרפה באותה עת גם הפגזה מצרית מן העורף. תחילה לא תפסו האנשים את המתרחש סביבם. אלי צעק לרופא למצוא מחסה במחפורת-תחמושת. יתר האנשים קפצו לתוך קטעי-החפירה הרדודים. בשלב זה נמצאו כבר בסמוך לנושאת-הגייסות המשורינת, קרוב לפלוגה ד'. ברגע של הפוגה באש הוקצתה כיתה מפלוגה ג' ב' להבאת הפצוע אל תחנת-האיסוף. מפקד הכיתה, יוסי קטן, אירגן את אנשיו — אך ברגע בו קם וזינק קדימה כדי להגיע אל הפצוע שבהמשך החפירה, נפגע הוא עצמו באש מקלעים מצרית, שנורתה מתוך המתחם במערב. האש גברה ושטפה את החפירה כולה. היחידה, אשר כבר נמצאה עתה מרוכזת כולה בפיקודו של יוסקה, החלה מתחפרת — באתים ובציפורניים — בתוך החול, עד אשר חש עצמו כל אחד מן האנשים מוגן היטב.

השחר החל מפציע. האש המצרית מן העורף דעכה והלכה. מן המזרח גבר והלך רעש מנועי-הטנקים של ששון, אשר הבקיעו דרכם אל תוך המתחם; ויחד עם הרעש הגובר שלהם — רחקה-והלכה האש המסוכנת של קרב השריון-בשריון.

קרב-ההפתעה במוצב-הגבעה

הבוקר הלך והאיר, ודומה היה כי לחימת-הרגלים לכיבוש מערכת-החפירות המזרחית של אוס-כתף הגיעה אל קצה, וכי מעתה לא עוד לוחמים הרגלים, כי אם הטנקים שחדרו אל לב המתחם.

בארבע-וחצי בקירוב הזדקף יוסקה בתוך החפירה, נטל את משקפתו וצפה דרומה. נכחו, בהמשך החפירה-לא-חפירה, התרוממה גבעה. היתה ליוסקה סיבה סבירה להניח כי גבעה זו ערוכה להילחם לכיוון דרום, שם שולטת היא על דארב-א-חורכי, היא הדרך המובילה לכיוון קצימה, ואשר מצדה השני מתרוממות שלוחותיו של ג'בל-דלפה. השקט שהשתרר באיזור החפירות הניע את יוסקה להניח כי הגבעה המבוצרת ריקה; אך אף-על-פי-כן קרא אליו את מפקד-הסיירים בני, ואמר לו: „רואה את הגבעה הזאת? זו קדימה והשתלט עליה“.

בני לקח את אנשיו — שמונה סיירים ושני קצינים — ונע במהירות בהמשך החפירה דרומה, ואחר כך במעלה השלוחה לעבר המוצב שעל הגבעה. לא היה כל סימן לנוכחות אויב במוצב. בני החליט, איפוא, לתפסו בבת אחת משלושה כיוונים. משהגיעו הסיירים עד החפירה ההיקפית שלמרגלותיו, נשלח אחד הקצינים, גפן, כראש החוליה הימנית; הקצין האחר, סמי, וחולייתו — נשלחו שמאלה, ובני, עם שני סיירים, החל מעפיל היישר, בהמשך החפירה העיקרית.

ברגע זה לערך צפה יוסקה בשנית לעבר המוצב — והבחין בצלליות למעלה. הוא ידע כי בני עדיין לא הגיע לשם; ברור, איפוא, כי המצרים עדיין יושבים שם. מייד פקד יוסקה על מפקד פלוגה ג' ליטול מחלקה ולהצטרף לכיבוש המוצב. מ"פ ג' לקח את מחלקתו הטריה, זו שנתקעה מאחור יחד עם פלוגה ב' ותחנת האיסוף, ורץ עמה בהמשך החפירה.

הקרב התלקח עם ההיתקלות בחיילי-האויב הראשונים שצצו

מול בני בחפירתו. בני וחולייתו קטלו אותם בהסתערות קצרה, שהובילה אותם אל נוכח שתי מצדיות מבוצרות; מצדיות אלו המטירו אש חזקה מתוך עיקולי-החפירה שהגישה אליהם היתה קשה. בני סטה שמאלה והחליט להתחבר עם סמי. הם דהרו בחפירה ההיקפית, גילו מצדית, תקפוה ברי-מונים — ומשלא נשתתקה, זרקו לתוכה עשרות רבות של רימונים, וכך חיסלו אותה.

תוך כדי קרב זה רצה חולייתו של גפן בחפירה לצד שמאל. מקלע „גוריונוב“ פתח עליה באש מטווח אפסי. „רתק אותו!“ קרא גפן לאיציק שליט. איציק פתח באש-ריתוק, וגפן זחל עד עמדת המקלע — והשחיל פנימה רימון. נשמעה התפוצצות והמקלע נשתתק, אך חייל מצרי קפץ מתוכה כשהוא יורה בצרורות מתת-מקלע „קארל גוסטב“. גפן ירה בו ב„עוזי“, החטיא, תפס רובה מידי אחד מחיילי חולייתו — והשכיב את המצרי. מעתה ואילך דהרה החוליה בתוך החפירה, כשהיא מרססת בצרורות את הכוכים שבפינותיה. לפתע נתגלה מנגד בונקר, שחסם בבת-אחת באש את המעבר. גפן זרק רימון-זרחן, אשר התפוצץ והחל ממלא את הכוך המסוכן בעשן מחניק. אחר דקות ספורות נמלטו מתוכו שני חיילי-אויב. גפן הדביק אותם ב„עוזי“ שלו, בטרם הספיקו להתרחק.

באותו שלב קרבו והלכו זה אל זה בני וסמי. נכנסו לחפירה ההיקפית ופנו שמאלה, וגפן — שנכנס ופנה לכיוון ימין. אותו זמן הגיע גם מפקד פלוגה ג', יחד עם מחלקה משלו. תוך כדי הטלת רימונים לתוך הבונקרים שצצו על כל צעד ושעל, הזדהו מפקדי יחידות-המשנה. מפקד פלוגה ג', מוסה שמו, ראה מייד כי מפאת מבנהו של המוצב לא יוכל להכניס לתוכו את כל המחלקה אשר עמו, ועל כן השאיר את רובה בריחוק-מה. הוא עצמו הצטרף לטיהור עם כוח בגודל כיתה, שכלל שני קצינים (המ"פ והמ"מ), ארבעה סמלים ושלושה חיילים.

מימין לכוח-מעורב קטן זה של סיירים ואנשי פלוגה ג', התנהל בכל עוזו קרב שריון-בשריון. ובעוד טיהור הבונקרים שבמוצב-הגבעה נמשך והולך, החלו נופלים ממעל פגזים מתותחי-טנקים ותותחים נגד-טנקים מצריים, אשר ירו לעבר הטנק הישראלי הקרוב ביותר אל הגבעה. טנק זה לחם בעוז, השמיד טנק מצרי, אחריו טנק נוסף, ולאחר מכן תותח נ"ט קרוב — עד אשר נפגע פעם ופעמיים. אנשי-צוותו הצליחו להיחלץ שלמים, ותוך ניסיון להציל את הטנק, החלו משחררים בקדחתנות את רשת-ההסוואה הנוערת. פגיעה שנייה הפעם במנוע, אילצה אותם לנטוש את הכלי. הם קפצו ארצה, נצמדו אל מדרון הגבעה בבקשם מחסה — ונלכדו באש-מקלעים מצרית.

במצב דחוק ומסוכן זה גילה אותם גפן. הוא הקפיץ את המקלען שבחולייתו אל המדרון, ובחיפוי זה — לקול קריאות-ההמרצה של גפן עצמו — קפצו השריונאים לתוך קטע החפירה ומצאו בו מחסה.

בשלב האחרון לטיהור המוצב העיקש — וכפי שנתברר לאחר מכן, לא היה אף שלב זה השלב הסופי — לא נותרה עוד תחמושת לסיירים, וגם רימוניהם אזלו. את המלאכה סיימו בעזרת הרימונים שמצאו בבונקרים המצריים, וכן בעזרת